

mere end en halv Snes af dem — er oprettede paa Grundlag af testamentariske Bestemmelser, af Mænd, der ejede Formue, men som ikke havde nogen direkte Arving, eller i hvert Fald ikke nogen, de satte særlig Pris paa; de har saa oprettet Fideikommisser i Henhold til deres fuldstændige lovlige Ret til at testere. Stamhusene er alle oprettede paa Grundlag af Danske Lov 5—2—65, de har altsaa ikke noget som helst at gøre med noget offentlig-retligt, det er de gamle Sædegaarde, der i stort Omfang er oprettede til Stamhuse. Senere er der fremkommet en Del Len, ved at Stamhuse er gaaet over til at blive Len, idet Stamhusbesidderen er gaaet til Kongen og har sagt: Jeg vil gerne være Greve eller Baron, eller hvad det nu kunde være, og saa har Kongen bevilget dette, og Stamhuset er, som det hedder, blevet ophøjet til Len. Men den privatretlige Grund og Basis er der overhovedet ikke nogen som helst Tvivl om. Disse Len er der for øvrigt heller ikke Hjemfaldsret paa, i hvert Fald ikke de fleste; de gaar, naar den successionsberettigede Slægt er uddød, tilbage til at blive Stamhuse, saaledes at de er sidste Besidders frie Testationsret undergivne. Altsaa, Stamhuse og Fideikommissgodser maa man holde ganske udenfor. Det er et rent privatretligt Forhold, der er til Stede; man har paa denne Maade lagt sin Formue fast. Disse Godser har ikke paa nogen som helst Maade tilhørt Staten.

Men nu Lenene. Derom sagde det ærede Medlem: Holsteinborg og Brahetrolleborg er fremtrædende Eksempler paa, hvorledes Staten har overdraget disse Besiddelser til Lensbesidderne. Det ærede Medlem har været heldig i Valget af disse Eksempler, thi Holsteinborg og Brahetrolleborg er nemlig de to eneste saakaldte Feudaldata, vi overhovedet har. Med Hensyn til Holsteinborg og Brahetrolleborg er Forholdet det, at de er blevet givet til den Slægt, der nu ejer dem, af Kongen. Men dette gælder ikke nogen af de andre Besiddelser, og for øvrigt er der med Hensyn til disse to at bemærke, at da de blev oprettet, blev de oprettet paa den selv samme Maade, som jeg nu skal komme til med Hensyn til de andre Len, men de hjemfaldt meget hurtig til Staten, og Kongen gav dem saa straks videre til de nye Besiddere. Men

med Undtagelse af disse to Len — det samme gælder for øvrigt ogsaa en forholdsvis ringe Del af Bregtved og en ringe Del af et andet Len, som jeg ikke i Øjeblikket kan huske — er det ganske urigtigt, at Staten ejede Lenene. Dette staar for øvrigt udtrykt rent og skært i Grevernes og Friherrernes Privilegier, Grevernes Privilegier § 10 og Friherrernes Privilegier § 8. Der staar i disse Paragraffer: „I Henseende til den Depense og Omkostning, som Greverne til deres Stand at føre, Kongen og det Kgl. Hof til større Lustre, dagligen maa gøre, samt den Devotion, som de derudi have ladet see, frivilligen deres Allodial-Gods til Feudal at gøre og Kongen til Lehn at opdrage“. Og i Grevernes Privilegier § 7 staar der: „... saa bevilges ydermere, at ingen Greve, som noget af Kongen i saa Maade til Lehn immediate herrørende Grevskab er og haver“. Det er altsaa ganske udtrykkeligt sagt, at Oprindelsen er den, at man *frivilligen* har gjort sit Allodialgods — Allodialgods var Gods, der var fuldstændig ude i den frie Omsætning — til Feudalgods for dermed at gøre Kongen en Tjeneste. Dette er akkurat det stik modsatte af, hvad det ærede Medlem sagde før: at det var Staten, der ejede Godserne. Det var tværtimod Privatejendom, som man gjorde Kongen den Tjeneste at „opdrage“ til Len. Maa jeg her bemærke, at der i Bilaget til Lovforslaget om Len og Stamhuse er en meget beklagelig Fejl — om det er en Trykfejl eller en Misforstaaelse, skal jeg ikke kunne sige. Der staar paa Side 20, at Lenskommissionens største Gruppe som Resultat af de stedfundne retslige og historiske Undersøgelser har udtalt, „at *Lensbesidderne har grundlovmæssigt Krav paa at erholde den frie Ejendomsraadighed tilbage* til Gengæld for, at Staten har opsagt Lensforholdet og inddraget de Forrettigheder, som var Betingelse for, at Ejendommene gjordes til Feudal og overdroges Kongen som Len (se Kommissionens Betænkning Pag. 31)“. Dette er en fuldstændig Misforstaaelse. Der staar i Grevernes og Friherrernes Privilegier, at de *opdroges* til Len, men der staar ikke noget som helst om, at de *overdroges* til Kongen, saaledes at der ikke er noget som helst Fundament for, at der skulde